

De peccato

qz timent qz utilitati z statui aliorum de
pereat. ad quos magz inclinant ex affe/
cratoe singulari. Remediu cōtra hoc qz
hō cōem amorē habeat ad oēs bonos.
et diligenter fugiat amorē singulare z
pūatum. z etiā oēm acceptatōem perso/
narū. z p suū amorē ad nullū se inclinet
nisi inquantū hoc ad eternā beatitudi/
nem dirigere z iuuare poterit. qz p h ex/
cludet oīe odiū qd se occultare consue/
uit sub simulata specie dilectōis frat/
ne. Tertio inuidia occultat se sub specie
falsi amoris p̄tendētis salutē pximi. qd
apparet maxime in illis q sub ficta spe/
cie amoris humane salutē alijs inuidēt
de bonis sibi diuinitus p̄cessis asseren/
tes q hoc ideo faciūt qz talia bona salu/
ti eoz nō expediāt. z tñ nō mouentur ex
amore ad hoc: s plus ex fomite odij vel
rancoris. Et ista inuidia sic expellit. qz
homo sinceriter desideret qz qlibet ali⁹
possit vti bonis sibi diuinit⁹ p̄cessis ad
laudē dei z p sue salutis augmēto. z sp
p̄sumere meliora de pximo q̄ de seipo.

De ira

Tercio vidēdū est de tercio vi/
cio capitali qd est ira. que fm
Aug⁹. nihil est nisi vlciscēdi li/
bido. **A**d detestatio/
nē vero ire p̄mo valere p̄nt vba sacre scri/
pture q nobis dissuadent illā. vñ Gen.
xlv. Dixit ioseph fratrib⁹ suis redeūtib⁹
ad patrē suū. ne irascamini in via. Sic
z nos frēs sumus in via ad patrē nostz
celestē singul diebus dietā vnaz facim⁹
cū sumus in grā. ergo nō debemus ira/
sci. Vñ Eccl. vij. Nescis velox ad irascē/
dum. vñ Iaco. i. Sit aut oīs hō velox
ad audiēdum: tard⁹ ad loq̄ndum z tar/
dus ad iram. Secdo p̄r valē ad detesta/
tōem hui⁹ vicij. s. ire si oīdatur qntū ira
displiceat deo. P̄mo qz hospitū eius
multū turbat Vñ ad Eph. iij. Nolite
p̄tristare sp̄m sc̄m. Greg⁹. Duz ira aīn

pulsat sp̄m sc̄o suam hereditatē turbat.
imo quādoqz patrē z filiū z sp̄m sc̄m de
hospitio expellit. z diabolu introducit.
sicut in pace fact⁹ est locus dei: sic in ira
dyaboli. Itē hīmaginē eius in templo
dissipat: z diabolu loco eius ponit Vñ
sup illud Job. v. Vtrū iustuz interfecit
iracūdia. dicit glo. Hāsuetudo hīma/
ginē dei in nobis seruat q sp̄ est tranq̄l/
la. s ira dissipat q multīs p̄turbat p̄uar.
Qz aut multū displiceat deo cū hīma/
go eius in hoīe dissipat ostendi potest
p hoc. dicit Aug⁹. sup ps. In ciuitate
tua hīmaginē ipsoz ad nihilū rediges
Herito inqt hīmaginē ipoz ad nihilū
rediget deus in celesti ciuitate. qz ipsi in
sua terrestri ciuitate hīmaginē ei⁹ ad ni/
hilū redigerūt. Et etiā p hoc qz tātū pec/
catū reputaret si aliqs hīmaginē cruci/
fixi in eccia dissiparet z ydolu alicui⁹ de/
monis p ipso poneret. Itē qz nullū vi/
ciū magis p̄temnit deū qz ira. hoc viciū
apte se contra deū erigit. Vñ Job. xv.
Lucurrit aduersus eū erecto collo hō
iratus ipm deū cōtumelijs afficit: z niti/
tur sp̄uere in faciē eius Insup iracūdius
aufert deo dominū suū. z diabolu faciē
dnari ibi. z hoc fit dū vindictā sibi vsur/
pat quā deus sibi soli retinuit. Deut.
xxxij. Dea est vltioz ego retribuā Ter/
tio valet ad detestatioem hui⁹ vicij qz h
viciuz valde placet diabolo. P̄mo qz
valde potens est ad impugnatōem ho/
minū z destructōez. qz p iram multū do/
minat diabolus in hoīe. Nō em timet
hō iratus facere qd diabolus p̄cipit ei.
quantūcūqz magnū peccatū sit: nō p̄t
vxiōi: nō parat filio. immo hō iracūdi⁹
deo z matri eius nō p̄t: z sanctis in ce/
lo qn eos afficiat p̄tumelijs. Itē placet
ira diabolo. qz hoc peccō lucrat diabol⁹
plures hoīes. qnz totā domū vel vnam
villā vel vnā patriā hō iracūdius puo/
cat ad iracūdiām. vñ Prouer. xix. Ira/
cūdius puocat rixas. q aut paties ē mi/
tigat suscitatas. Vñ iracūdius potest

dia filius diaboli et ei⁹ voluntate nititur
 adimplere. **U**n Johis. 8. Vos ex parte di
 abolo estis: et voluntate ei⁹ vultis perficere.
 voluntas autem diaboli est ut irascatur h⁹ vi
 uat cum suis in discordia in mundo sic ipse
 uiuit cum suis in inferno. **Q**uarto valz
 ad detestacionem hoc quod ira nocet ipsi homi
 multum. **P**rimo nocet in corpore quod debili
 tatur. ut patet quod homo iracundus erit pallidus
 in facie. et quod transmutatur in toto corpore:
 ita quod quodammodo per duos vel tres dies non potest
 regulariter vires suas recuperare. **I**tem mi
 nuit dies et vitam ipsius hominis. **U**nde
Ecclesi. 30. Zelus et iracundia minuunt dies
 hoc patet in cane qui est animal iracundum. et
 ideo breuis vite. **I**tem excecatur homines
 in ratione. **U**nde catho. Ira impedit
 animam: ne possit cernere verum. **I**psa enim dia
 bolus filius est coruus qui ventus ad cada
 uer primo currit ad oculum: **S**ic diabolus
 vult hominem primo per iram excecatur. scilicet
 quod postea precipitare possit eum in foueam
 peccati ad voluntatem suam. **U**nde in vi
 raspatrum dicit quidam senior. **Q**uan
 do operiuntur oculi animalis tunc circuit ad
 molendum: alioquin non ambulat in cir
 cuitu mole. **S**ic diabolus si operuerit
 oculos mentis per iracundiam: in omne peccatum
 hominem postmodum leuiter precipiet. unde ira
 cundia est ianua omnium viciorum. **Q**uinto va
 let ad detestacionem huiusmodi vicij h⁹ quod ira no
 cet anime omnia bona ei auferendo et omnia mala
 ei introducendo. **Q**ui irascitur primo captus
 tenetur a diabolo. et scire debet: quod diabolus
 mortem ei⁹ sicut spiritus et affectat. **D**ira insaniam
 iracundorum patet ex hoc quod non habent nisi amaritudinem.
 et illam proponunt deo et regno. quod per
 iracundiam perdunt suas proprias animas. **S**ic pa
 rientes seipos fuerunt: sicut impatientes seipos
 perdunt. **U**nde in euange. **I**n patientia
 vestra possidebitis animas vestras. **U**n
 de etiam **Salomon puer. 19.** **Q**ui impa
 rientes est sustinebit dampnum. scilicet non solum corporis
 sed etiam anime. **U**n exemplum **Legitur** quod quidam vir
 go fuit multum castus. et in super habuit plura
 bona exercitia in se: sed erat valde iracundus /

da et impatientes. **T**unc angelus missus ad eam
 dixit. **I**mpatientia tua impedit salutem
 tuam. et mortificat omnia bona opera tua. et ni
 si te emendaueris in futuro. eternam dampnam
 habebis. **Q**ue ex verbis angeli conpuncta
 se emendauit. et postmodum vitam in bono fi
 niuit.

Ira octo modis committitur.
Equit declaratio illius quando ira
 est bona et licita: et quando peccatum
 veniale. et quando peccatum mortale.

Pro quo sciendum quod ira octo modis fit. pri
 mo super peccatum proprium. et super peccatum
 proximi. et super peccatum proximi
 scilicet quod homo irascitur in hoc quod deus offenditur
 et talis ira est bona et licita et laudabilis
Un ps. Irascimini et nolite peccare. **U**n
Ecclesi. 7. Melior est ira risu: quod per tristitiam
 amovultus corrigitur et animus delinquentis
 quod quilibet debet corrigere et a more frat
 na dilectione delinquentes quod ad hoc tenetur quilibet
 sub precepto. **C**ontra quod faciunt adula
 tores qui ridetur laudant mala in proximo: quod sicut
 non honorat deum et salutem animarum. **E**t tales fa
 ciunt se precipites omnium illorum malorum quod in proxi
 mis adulatione laudant. **E**t tales adula
 tores sunt precones diaboli. quia ligant pec
 catores et malefactores in peccatis suis
 cum adulationibus suis. sicut precones mu
 di ligant malefactores tradendo eos iudi
 ci. **U**n beatus augustinus: **A**dulantium lingue
 ligant homines in peccatis. delectat enim
 ea facere in quibus non solum non metuit
 reprehensor: sed etiam laudatur opator. er
 go quilibet christianus vindicare debet ini
 urias dei. et proprias patienter sustinere
 exemplo christi qui cientes et venden
 tes eiecit de templo. quod hoc fuit in iniuri
 am sui patris celestis. sed proprias iniu
 rias sibi a iudeis factas patienter susti
 nuit. et tanquam agnus mansuetus obmutu
 it. **I**tem exemplum habemus de hoc in mo
 yse quod debemus vindicare iniurias dei quod
 propter idolatriam quam filij israel fecerunt
 cum vitulum constabilem adorauerunt: et cir
 ca eum chorisauerunt. occidit cum filijs leui
 de populo israel viginti tria milia hominum
 et hoc est signum quod sunt filij dei qui non

De peccato

possunt sustinere iniuriam dei. Sed illi non curant dei iniuriam qui in domibus suis permittunt deum omnipotentem blasphemare: et lusoze ludere. et potatozes inebriari. et fornicatozes luxuriari. et isuperchouizantes permittunt chouizare sic de alijs. Et hoc ideo permittunt. quia lucrum tpale inde acquirunt. et tale lucrū deo et pprie saluti pponunt. ergo tales in hoc ostendunt se esse filios diaboli. et non dei. Quis enim fidelis filius posset sustinere equanimiter iniuriam sui dilecti patris quum hoc contradiceret et impediret quantum posset. sic similis est de deo et filijs dei. ergo irasci super ppria peccata et aliena peccata. et vindicare iniuriam dei. et quod ipse homo non proficit in bona vita sicut ceteri homines. talis ira est bona et laudabilis et nullum peccatum. Dicit enim Bonaventura de ordine fratrum minorum. quod affectus ire datus est homini: ut irascatur vitijs et malis suggestionibus. sic quod non patiat se trahi in consensu peccati. et ut vitascatur dei iniurias et transgressiones iusticie. Sic legimus christum iratum fuisse pharisais: et alijs non recte agentibus. Et similiter hoc idem legitur de alijs pluribus sanctis. et sic hec iravocatur zelus iusticie. Secundo est quedam ira subita. et sine ratione deliberationis que venialis est quia in aliquibus hominibus ignis ire cito accenditur et cito remittitur. et in aliquibus tardius accenditur et tardius extinguitur et illi peiores sunt peioribus. unde Augustinus. Melior est qui quavis ira sepe recipitur tamen festinat quod sibi remittat ille: cui se fecisse cognoscit iniuriam: quam qui tardius irascitur. et ad veniam petendam tardius inclinatur. Unde etiam Hieronymus. super epistolam ad titum. Neque vero qui aliquando irascitur iracundus est: sed ille dicitur iracundus qui crebro hac passionem superatur. Ergo si quis ex surreptione commovebitur. et cito ratio hoc advertit: tunc hoc expellat. et sic solum peccat venialiter. Tertio cum quis irascitur: et in modico seculum vindicare quavis etiam

bene possit se in magno vindicare tamen non let facere: tunc talis ira et commotio pro peccato veniale: sicut trahere puerum per crines. et sic de alijs. Quarto cum quis irascitur in seipso: et impatiens efficitur: et tamen in se loquitur illam iracundiam vindicare: nec probo nec facto. Et hoc idem quandoque committit ex naturali commotione quod homo in seipso commotus est. et tamen illam iram non vult producere ad effectum. et sic talis ira etiam potest esse peccatum veniale. Item Casiodorus. Venialis ira est que non ducit ad effectum. Quinto cum quis irascitur cum deliberatione et cum consensu rationis: et in animo cogitat quomodo se posset vindicare: licet hoc non ostendat. et talis ira deliberata est peccatum mortale. Et talis sic irascens: reus erit iudicio. Unde Matthei. 5. Omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Talis enim ad iudicium dei citabatur: et qualiter illud preceptum. Diliges proximum tuum sicut teipsum servaverit: requireretur. Quomodo tunc respondebit iracundus homo qui sepius et frequenter mala cogitavit adversus proximum. et deliberato animo affectavit vindictam super proximo. Et talis quod diu sic stat in tali ira et rancore quare gerit in corde contra proximum: tunc semper est in statu damnationis. Unde propheta. In tempore vindicte disperdet te. Item alibi legitur per prophetam. Ecci. 28. Qui vindicari vult. a deo inveniet vindictam. Sexto quando ira non solum in corde retinetur: sed etiam per signa exteriora ostenditur. Signa autem huiusmodi sunt illa. scilicet non loqui: facies auertere a proximo vel eum toruo vultu respicere: et quando ei obviare debet: tunc ad aliam plateam vadit vel oculos inclinat: ne eum respiciat et sic dicitur alius: talis reus erit consilio. Ergo dicitur Matthei. 5. Qui autem dixerit fratri suo racha. Racha secundum Remigium est interiectio indignantis. ut cum diceretur a dolente beu. et a cadente bey. Consilium autem trinita

ris est q̄ eadem mensura remetietur eis
 id est sicut ip̄i proximis suis signa ire oñ
 derunt: sic christus ⁊ beata virgo maria
 ⁊ om̄es sancti ⁊ om̄es angeli ostēdet eis
 etiam signa ire ⁊ indignationis. **Christ⁹**
 ostēdet eis iram suam: q̄ nunq̄ eum le/
 tevi debunt. ⁊ q̄ nunq̄ miserabitur eoz
 ne liberabit eos a penis: etiam si om̄es
 sancti orarent pro eis: **Jeremie. 7.** No
 li orare p̄ populo hoc: nec assumes lau
 dem pro eis. id est oratōem. quia nō ex
 audiam te. **Signum ire beate marie et**
sanctorum est. q̄ nunq̄ aliquod suffra/
 gium eis faciunt. **Exemplum de diuine**
qui petuit guttam aque: ⁊ non obtinu
 it **Signum ire sanctorum angeloz est**
 q̄ in iudicio exhibunt angeli. ⁊ sepe abūt
 malos de medio iustozum. ⁊ mittēt eos
 in caminuz ignis. ibi erit fletus ⁊ stridor
 dentium. **Septimo quādo ira nō so**
lum ostenditur signis. sed etiam exp̄mi
 tur verbis maliciois ⁊ vituperijs. ⁊ tal
 erit reus gehenne ignis. **Unde Barth**
5. Qui aut̄ dixerit fratri suo fatue: reus
 erit gehenne ignis. **Circa quod querit̄**
utrum cōtumelia vel zuitium sit pecca
catū mortale. **Respōdeo s̄z tho. sc̄da se.**
q. 72. Proprie per se vtrūq̄ est peccatū
 mortale nō minus q̄ furtum vel rapina
 non em̄ homo minus amat honorē suū
 q̄ rem possessam. **Ergo sicut est pecca**
tum mortale furtū vel rapinā cōmittere
sic ⁊ p̄rio zuitiū dicē. **Differt aut̄ contu**
melia a conuicio i hoc q̄ per s̄ba contu
meltosa rep̄sentat̄ p̄rie defect⁹ culpe. s̄
 p̄ zuitiū rep̄sentat̄ ḡnalit̄ q̄cūq̄ defect⁹
 siue culpe siue pene. **Uñ si q̄s alicui dī**
cat iniuriose eū esse ceccū. zuitiū q̄dē dic̄
 s̄ nō zuitiū. **Si aut̄ dicat q̄ sit fur: n̄**
solū zuitiū: s̄ et̄ zuitiū infert. sepe tñ
 vñ p̄ altero ponit̄. **Itē q̄n̄ an liceat**
causa correctionis zuitiū dicere. **Respō**
deo s̄m tho. sc̄da sc̄de. q. 72. Sicut licē
 tñ est aliq̄e s̄berare v̄l in rebz d̄anifica
 re causa disciplie: sic etiaz p̄t aliq̄s alteri
 quem corrigere debet aliq̄od verbum

conuiciosum dicere **Et hoc modo domi**
nus vocauit discipulos suos stultos. vt
 habetur **Luc.** vltimo dicens. **O stulti**
⁊ tardi ad credendū. **Et ap̄ls ad Gal.**
ij. dicens. **O insensati galathe.** tamen
 sicut dicit beatus **Augustinus.** **Nisi ex**
magna necessitate obiurgatōes sunt ad
hibēde in quibz nō vt nob. s̄vt dño fuis
atur insistem⁹. s̄ valde necessaria est dī
 scretio vt hō moderate talibz s̄bis vtaf
 q̄z posset esse tā graue zuitiū q̄ p̄ v̄bz
 incaute. platū auferret honorē ei⁹ contra
 quē p̄ferēt: ⁊ tūc posset hō peccatē mor
 talit̄: etiā si nō intēderet de honoratōe
 alteri⁹. **Sicut si q̄s incaute alium ex lu**
do p̄cutiens grauit̄ lederet ⁊ vulnera
ret non excusaretur a p̄ccō mortali. sic ⁊
 hic. **Itē querit̄ vtrū hō cōtumelias sibi il**
laras debeat sustinere. **Rūdeo s̄m b̄m**
Tho. vbi. s̄. sicut in alijs iniurijs: sic et
 in verbis zuitiosis tenemur h̄e aīn
 p̄paratū ad toleratīā si expediens fuerit
Quāz tñ oportet vt zuitiaz repella
mus p̄pter duo. **Primo q̄dem p̄pter bo**
num eius q̄ zuitiā infert vt videlicet
ei⁹ audaciā rep̄mam⁹: vt d̄ cetero talia
nō attēptet. **Secōdo p̄t bonū multoz q̄**
rū p̄fect⁹ p̄ zuitias nobis illatas im
pedif. **Sciendū aut̄ q̄ si ille erit reus ge**
henne ignis qui dicit fratri suo fatue eū
zfundēdo. q̄d tñ cre⁹ erit ille q̄ d̄t p̄ximo
suo fur. latro. neq̄. adulter. ⁊ h̄ cum cla
mōre: vt ab alijs audiat̄: ⁊ corā eis sic cō
fundat̄. **Et iusticia dei req̄rit s̄ q̄ eadē**
mēsurā remetiet̄ eis: s̄. q̄ d̄s obijciat̄ eis
p̄ccā ip̄oz zfundēdo eos corā sc̄tis ⁊ an
gel̄ ei⁹. sicut ip̄i zfundēt̄ p̄ximos suos
 obijciendo eis peccata ⁊ defectus eoz
 aīo zfundendi. **Silt̄ ⁊ maledici q̄ male**
dicūt p̄ximis. videlz vxozibz ⁊ filijs ⁊ alijs
hoībus incurrūt maledictōem et̄ naz
de qua dicit̄ Barth. 25. **Itē maledicti s̄**
ignē eternū. **Octauo cū hō ex ira p̄cedit**
ad factū p̄tra p̄ximū. sicut p̄cutē. vulner
rare vel occidere: vel minas imponere
deū ⁊ iusticiā. ⁊ hoc ē valde magnū p̄ccō

De peccato

catū. qz occidere pximuz: z effundē san-
guinem innocentē est vnum pccm de q̄
tuor peccatis clamantibz ad celū. **U**nd
dixit dñs **Gen. 4.** Vox sanguinis fra-
tris tui abel clamat ad me de terra. male
dicta terra que aperuit os suū z suscepit
sanguinē fratris tui. si terra ē maledicta
que sanguinē innocentē suscepit. qd̄ tūc
de illo erit qui sanguinē innocentē effun-
dit p̄tra deum z iusticiā. ergo quicumqz
exvindicta z iracūdia ledit vel percutit p̄-
ximū vel vulnerat: peccat mortalit̄ toti-
ens quotiens. **C**irca qd̄ querit̄ vtz vir
percutiens vxorem p̄riā peccet mortalit̄.
Respondeo si causa correptionis z mo-
derate hoc fecerit non peccat mortaliter
quia superior habet corripere inferiorem.
Sed vir est caput mulieris: z non econ-
uerso. **U**nde **Gen. 3.** dixit dñs ad eū.
Subviri potestate eris: z ip̄e dñi habitur
tui. **S**i aut̄ exvindicta z ira: z sine causa
eā ledit z percutit. peccat gravit̄. **H**oc aut̄
aduertendū est de illis qui cū offensi fu-
erint ab alijs siue in taberna. siue alias:
z non p̄nt se vindicare in eis: tunc vindic-
tā talē inferunt suis vxoribz sine causa.
z in hoc graviter deū offendunt.

Quot sint filie ire. z quando pec-
cata mortalia sūt.

Sequitur declarare: quō filie ire
sunt peccata mortalia. **C**irca qd̄
sciendū qz prima filia ē rixa. h̄ ē
audax volūtas vindicādi iniuriam suā
z pcedēs ad actū vindicādi. hoc est qn-
do nocet alteri ex ira: z h̄ p̄ opa q̄rendo
vltionē z impediēdo bonū alteri vbi cū
qz p̄t: siue iuste siue iniuste. **I**te h̄z her-
mānū de schilditz. **R**ixa p̄t dici ex eo qz
est iniusta vindicatio in pximū cū nocu-
mēto corpali: qd̄ videt̄ eē p̄tra iusticiā
z pccz mortale. nisi nocumētū ita parū
momētū eēt qz nō eēt dignū noīe iuria-
rū. mīstri sūt iudicēz vlt̄ p̄t̄is publice alij
quē debite capiedoz vlt̄ inuadēdo nō di-
cunt̄ p̄rie rixari h̄ iusticiā exeq. **S**ilr̄ q̄
se defendit cū moderamē inculpate tu-

tele solo aīo repellēdiz eua dēndi iniuriā
non aīo iniuriandi etiā si aliū ledat: cuz
alias ei inuasiōe subterfugerē nō valz
nō peccat: nisi vlt̄ iniuriā faciat. vlt̄ mode-
ramē inculpate tutele excedat. vbi gr̄a.
iste videbat̄ sibi iniuriari qz pcuteret euz
pugnō vlt̄ pua vga. z ali' ecōtra extrahit
gladiū z ille infecit inuadēte eū cū vga:
vlt̄ alias quit̄ vulnerat. **N**ota s̄m **Her.**
d schil. **S**i q̄s h̄et iustā vlt̄ legitimam
cām irascēdi p̄ se. ita tñ qz mor' ire eēt ni-
mis inordinat' z nimis vehemēs interi'
z exteri' tūc credo si pcedat ex habitu vi-
cioso: s. ex supbia vlt̄ inuidia vlt̄ ira z inha-
bituata voluntate: vbi habit' z p̄ncipia
ex quibz tal' mor' pcedit sūt pcca mor-
tolia. **C**redo etiā: qz illa inordinatio ire
sit pccm mortale. qz refert̄ in eundē fon-
tem viciū vñ pcedit. **V**el si nō pcedat ex
habitu vicioso: h̄ ex hoc graue scā daluz
z cūct. puta qz ille cōtra quez irascit̄ mo-
do inordinato. vel alij audiētes aut vidē-
tes ad pcca mortalia impellant̄ p̄ hoc qz
mor' hui' ire tā inordinat' ē. q̄ alias ad
dicta pcca nō mouerent̄. pccm mortale
credo i dicto mō cōmitti. **S**i tñ tal' mo-
tus inordinat' nō pcederet ex habitu vi-
cioso. nec graue scā dalū gñarz. sed ex na-
turali cōplexione irascētis pueniret. qui
forte multū eēt coleric' vlt̄ debil'. vlt̄ infir-
mus. posset esse pccm veniale: nisi tunc
debilitas vlt̄ mor' colere inordinatā ac-
censionē ire causans ex culpa mortali p-
ueniret. puta ex nimia ebrietate vlt̄ gula
vlt̄ aliq̄ h̄mōi. **V**el ip̄e mor' inordinatus
ire it̄m irascētē inflāmaēt qz a charitate
deivlt̄ p̄xi excideret. **S**ecūda filia est t̄i-
mor mētis. h̄ ē volūtas vindicādi fugiēs
aduersitatez p̄t̄ estimatas inimicitias:
sic qz cogitat z imaginat̄ quō possit aliū
nocere: z eū vincere. **T**ercia filia est in-
dignatio z ē volūtas se vindicās p̄ signū
molestie. qd̄ exterius ostenditur. sic qz ex
ira aliū p̄pendo in corde z p̄ nihilo re-
puto. z qz me tā dignū reputo: qz mēto
nō deberet mibi talia facere. **E**t hoc ex

fra puenit: et estyriq; puerfum. **Sciēdū** tñ q; fm **Hermannū** de schil. qñ tumor mentis et indignatio tm̄ fiunt ex impetu naturali colericē vel melācolice cōplexiōnis et non pcedunt vltērius ad extra possunt esse pccāventalia. **Sed** si pcedunt ex viciōso habitu superbiē vltērius peccati mortalis vltē alias graue scādalum generaretur possunt esse peccata mortalia: **¶** **Quarta** est cōtumelia que est volūtas vindicans se p exprobratōem maloz q; se homo imponit alteri scādalum et malum vt possit se vindicare: et imponit alteri aliqñ falsum quod vtiq; graue ē. **Quia** pccm nō dimittitur: nisi sic fama ablata restitatur **Sciēdum** etiā fm **hermānum** de schilditz. si ille q; aliū cōtumelia afficit vltē conuicta pferat talia puitia. et facit illuzoria facta. q; s; se sūt iniuriōsa aim pxiimi cōcitātia ex eo q; famā vel honorē auferūt pccm mortale est contumelia tal. et multo grauius q; furtū vel rapina **Si** autē facta vel verba talia fm se nō sūt viciōsa nec iniuriōsa: et fiant ex leuitate ai. vltē ex loco: tñ pnt esse pccā venialia. nisi tunc ex leuitate ai vel ioco ita grauis cōtumelia fieret q; hoīs honorē totalitē aufereret sicut em̄ q; ex leuitate animi hoīem grauitē verberaret vel lederet in corpore mortaliter peccat: ita nō est dubiū qñ qñ aiim hoīs cōturbās honorē eius vltē famā ex leuitate animi auferēdo mortalitē peccaret. **Ad** cōtumeliā ergo reducūt maledictio pxiimi. derisio: et oīs cōminatio et vilipēsio pxiimoz vltē factor. **¶** **Quinta** filia est clamor. que est volūtas se vindicās exaltādo vocem per vituperium ad aliorū aures pueniens. **Clamāt** em̄ istī iracundi et furibūdi ex nimia ira: volentes p hoc confundere pxiimū: quod graue est et scādolosum q; homo honestē debet se sic de honestate. et honorem dīminuere. **Sciēdū** tamē fm **Hermānum** de schilditz q; quidam ex natura sūt clamorosi. et horū clamor posset qñq; cēve-

nialis **Si** tamē ex viciōso habitu peccati mortalis pcederet vel grauem occasiōnem peccati tribueret vel pberet talis clamor. vltē graue scādaliū vel atrocē iniuriā terroris vel vitupatōis. nulli dubiū qñ esset peccatum mortale: multo mag; q; si diceret fratri suo sine causa racha **¶** **Sexta** filia ē blasphemā q; est volūtas se vindicans p opprobriū deo vel sanctis illatū. **Blasphemare** est deo attribuere qd sibi nō est pxiimū. vltē cū ab eo remouetur quod est sibi pxiimū **Sciēdum** fm **Hermānū** de schilditz: **Blasphemā** est grauiusimum peccatū mortale. q; maxime charitati diuine cōtrariat: imo videt ponere quoddā odium dei. nec excusat aliq; q; blasphemiam cōmittit absq; deliberatiōe et subita ira. sicut nec aliq; excusaret a pctō mortali si ex subito motu ire ai plenam deliberatōem hoīem interficeret. nisi tunc homo ita subito in pba pxiimū pereret: q; nō pederet aliquo mō q; eēt pba blasphemie ai q; ea ptulisset. tunc pnt esse peccatū veniale. **¶** **Ubi** etiā aduertendū est q; blasphemā pnt cōmitti nō solū pbo: s; etiā am facto. **Nullus** em̄ dubitet qui ille q; plenum cōsensum habet intrinsecus de pxiimis vel factis blasphemie ptra dei reuerentiam intentādis iam blasphemet in corde. **Nec** dubiū esse potest qñ sicut ille q; blasphemiat verbis diuine reuerentie derogat: verba mala in deum iaculādo vel turpia iuramēta in derogatōem diuini honoris assumēdo: sic et multo magis blasphemaret q; niteret pxiimis et se factis diuinā reuerentiam ipugnare **Sicut** de qdā ribaldo dicit. q; cū turbat⁹ est: eo q; ad taxillos aliquā pecuniā pdidisset: extracto gladio suo piccit eum sursum in aerē q; si volens se de deo vidēcare. **Et** ecce gladius reuersus est cruciat⁹. **Et** iterū magis blasphemaret q; in despectū dīni honoris dei hūmaginē vltē crucifixū lapidaret: vltē luto macular. vltē execrabiliter et irreuerēter aliqd iordinatū

De peccato

in crucifixo vel diuina imagine depingēt
q̄ q̄ malis verbis iacularēt.

Sequitur declaratio illius: quō se
ira occultat sub specie virtutum
Circā q̄d sciendū: q̄ illō vitium
sub tripla specie virtutū se occultat. Pri
mo mō sub sp̄e zeli iusticie. **Uñ Greg⁹**
32. li. moralū. Plerūq̄ in lascēdis vici
is crudelitas agit et iusticia putat: atq̄
imoderata ira zel⁹ iusticie et meritū credi
tur. Remediū h̄c occultatōez ire do
cet **Greg⁹**. 5. li. moral. Et ē h̄ q̄ nunq̄
securat q̄s diu cōmotio ire mētē occupat et
mētis ipetū anq̄ ad vindictā p̄erēt vi
cere studeat vt eo fiat iustior vltior alien⁹
q̄ liberior existat victor su⁹. Quō ar̄ co
gnosci debeat: an ira ex zelo iusticie. vel
ex ip̄artētia p̄cedat. h̄ inde p̄t cognosci.
q̄ qñ ex zelo rō p̄cedit mētis cognitōem
h̄ q̄st tranq̄lla manet. q̄d p̄z p̄ cassiodoz
q̄ d̄t. **Septimū** minabamur innoxij. irasce
bamur placati. et ne factis possem⁹ ledē
terroze verbis videbamur igerere. Hoc
etiam patet ex eo q̄ in correctiōe et post
illum quē quis corrigit: plus diligit. q̄
rū oppositū p̄tingit in ira q̄ p̄cedit ex im
patientia. **Secūdo** se occultat sub specie
charitatis p̄ximī et utilitatis eius. q̄ ma
xime in illis apparet qui dicūt se non ira
sci p̄ximo: nisi p̄ tāto q̄ res p̄ ip̄m gesta
est h̄ salutē facientis. **Sed** in hoc plerū
q̄ homines decipiunt. q̄ talis indigna
tio multoties procedit ex odij fomite q̄
ex charitate vel utilitate p̄ximī credit e
manare. **Acc mirū** si in hoc homines de
cipiant. q̄ sicut imago in aqua turbida
nō apparet: sic in mente dum ira turba
ta fuerit veritas nō relucet. **Hanc** autē p̄
turbationē mētis callide p̄curat inimi
cus. **Quia** facit sicut piscator astutus q̄
ideo turbat aquā: vt pisces facili⁹ capi
at. sic ip̄e turbat oculū rōnis vt homi
nem possit capere laqueis peccatoz. **Re
mediū** cōtra hanc occultationē est q̄
homo discretionis oculo dulciter p̄nset
si ip̄e hoc ageret q̄d in alio reprehendit

an sibi videat q̄ hoc possit sine sue salu
tis dispēdio. et si adhuc de tali facto tur
bet in alio certus sit q̄ talis turbatio na
scatur ex fomite odij: et nō ex appetitu sa
lutis p̄ximī. **Quod** viciū potissime ex eo
curari p̄t. q̄ homo sit sollicitus de con
saētia p̄pria: et non temere iudicet facta
aliorum. q̄ sicut dicit **Tullius** in li. de tu
sculanis questionib⁹. **Proprium** est stulti
cie vicia cernere aliena et sic obliuisci pro
pria. **Sed** hec stulticia ex curiositate na
scatur. q̄ sicut **Aug⁹**. dicit. xi. p̄fessionū
Curiosus est genus humanū ad cogno
scendā vitā alienā. et desidiosum ad cog
noschendā p̄prias. **Tales** reprehēdit dñs
Luc. viij. **Quid** vides festucā in oculo
fratris tui. et trabē in oculo tuo nō p̄side
ras. **Et** ab illo defectu multū retrahere
debet. q̄d legit de sancto **Iohe** elemosy
nario q̄ hanc p̄ditōem habuit q̄ nunq̄
aliquē p̄ suis defectib⁹ iudicauit. h̄ potius
alios iudicātes reprehēdit dicēs: pec
catis. **Primo** p̄tra mādatū xp̄i dicētis.
Nolite iudicare vt nō iū. **Secūdo**. q̄ ne
scit⁹ q̄lis modo sit quē antea peccare sci
uistis. **Tertio** ira se occultat sub co
lore māsuētudinis et paciētie. q̄d in illis
maxie cōtingit q̄ se grauius vltisunt ta
cendo et nihil loquēdo. q̄ delectant for
te ex hoc. vel intendūt magis animū p̄xi
mī cōmouere. vel intendūt sibi vtilē ve
ritatem subtrahere. vel vindicte tps et
locū expectare. vt ex hoc p̄ximo graui⁹
possint inferre nocuentū. **Primū** ē ma
lum. scdm̄ dēterius. tertium pessimum
est. **Remediū** p̄tra hanc occultatōez
est q̄ homo diligenter caueat ne taceat
rōne indignatōis. vel etiā prouocatōis
sed taceat solū rōne māsuētudinis. **Itē**
intendat ne ex tali taciturnitate p̄ximū
magis p̄moueat. et consideret vtrū pos
sit aīm proximi magis lenire tacēdo: tūc
expectet quousq̄ tam ip̄e q̄ ille ad mā
suētudinē redeant. **Si** vero potest etiā
lenire loquēdo. tūc cum charitate et mo
do dulciori quo potest mentem suā sibi

insinuet. dicēdo sibi. **H**oc mihi videtur ad salutem tuā z ad bonū tuū pertinere. p̄ eas mihi quia pro melioratione tua feci eo q̄ salutem tuam desidero sincerit̄ tanq̄ propriam

Sequitur de remedijs cōtra iram propriam. Quoz̄ p̄mum est consideratio dñice passionis x̄pi. vñ Greg⁹. Si passio dñi ad memoriaz reuocetur. nihil adeo durum qd̄ nō equo animo toleret. quod remediū in libro Numeri. c. xxi. nobis insinuatuz est vbi legit̄ q̄ filij israhel respiciētes serpentem eneuiz a morsu serpentū ignitoz sanabatur. vnus de serpentibz ignitis est ira. a qua quis sanatur si diligenter attendit qd̄ christus in cruce p̄ eo sustinuit **T**ūc em̄ patiēter sustinebit q̄cquid oportebit eum p̄ amore christi pati. Quia cū x̄ps malediceret nō maledicebat. z cum male tractaretur nō aperuit os suum. **V**n̄ ad illud exemplū nostris cordibus imp̄mendū hortatur sponsus in canticis. **D**one mescut signaculum sup̄ cor tuuz quia reuera q̄cunqz illud signaculum et exemplar patientie cordi suo p̄fecte imp̄sserit: oēm ire imperum facit̄ edomabit. **S**cōm remediū contra irā p̄p̄riam est silentium **V**n̄ sup̄ illud. puer. xij. **F**atius statim vindicat iram suam **D**icit glo. **N**atura ire est vt̄. plara magis ferueat. occultata laqueat. **E**t p̄ uerb. xvi. **Q**ui ip̄ponit stulto silentiū iras mitigat. **S**tult⁹ est hō sup̄bus. p̄cipue si iracūduz sit homo ille. **A**d illud scōm remediūz videt̄ pertinere illud ps̄. **P**osui custodiam ori meo cū p̄sisteret peccōr aduersum me **T**ertū remediū est p̄siderare vtilitatē quā hz tribulatio q̄ toleratur patiēter tā in p̄nti q̄ in futuro **H**āc vtilitatem insinuat nobis **D**anid cū d̄t de p̄secutoribz. **C**ircundederūt me sicut apes **A**pes aculeo pungūt. sed ex alia p̄te mel tribuūt. **S**ic p̄secutores vtiqz pūgunt cū tribulatōem inferūt. tñ amandī sunt. qz mel celestis dulcedinis quodā

modo p̄ferunt. materiā em̄ corone eterne hōi misstrant. **V**n̄ ps̄. **S**up̄ dorsuz meū fabricauerunt peccōres. s. coronam vite eterne **Q**uartū remediū est p̄p̄rium defectuū p̄sideratio **F**acili⁹ em̄ sup̄portat aliqz defectus alioz. qñ ip̄se defectus suos p̄gnoscat: q̄s oportz ab alijs sup̄portari. vñ **S**alomō puer. xix. **H**ō indigēs misericors est **Q**uintū remediū ire est q̄ iracūduz p̄sideret q̄ nō p̄t nocere alijs: nisi ip̄e sibi antea maximē nocumentū inferat. scz aiām p̄p̄riam occidendo. **Q**uia qñ iracūduz vult ledere p̄p̄rium in rebz vel in fama vel in corpore hoc nō potest p̄ficere nisi oporteat eū antea aiām suā p̄p̄riā mortificare.

Sequit̄ de tribz remedijs contra iram alienam **P**rimū est mollis respōsio. vñ **S**alomō puer. xv. **M**ollis responsio frangit iram. sermo durus suscitāt furorem. hō iratus est olla bulliēs **P**rouer. xv. **O**s fatuoz ebullit stulticiam **I**deo aqua frigida mollis rñsionis fundenda est. **E**ccl. xvij. **N**ō ne ardore refrigerabit ros. **D**ulce v̄bū ē velut ros refrigerās ardore ire **S**cōdū remediū contra alienā iram est silentium. vñ **S**alomon puer. xxvi. **L**ū defecerunt ligna extinguet̄ ignis. velut ligna se habent verba q̄ respondent homini iracundo vnde ignis ire nutrit. vñ **E**ccl. viij. **N**e litiges cū hoīe linguato et ne struas ligna in ignem ipsius. **S**ecurius em̄ eēt etiā omnino recedē ab irato. sicut aliqz recedit ab igne q̄ nō vult p̄buri. nec calesteri ab eo **V**n̄ ad **R**ho. xij. **N**ō vosmetip̄os defendētes charissimī. s̄ date locū ire. **T**ertū remediū est p̄tra iram alienam bñfacere hoī irato. **V**n̄ puer. xxv. **S**i esurierit inimicus tu⁹: aba illū. si sitierit potū ei da. et p̄gregabis carbonēs ignitos sup̄ caput eius. **B**ñficia que inimico exhibentur sunt velut prune accendentes inimicos eozū ad amore. **V**n̄ exemplū legit̄ de hoc in vitasp̄trum. q̄ quidam senex

De peccato

habuit insidiātem sibi: et ille p̄parauit cibaria et portauit ad eū. et sic p̄pter beneficia sibi ab eo exhibita recōciliat⁹ est ei

De accidia.

Accidia s̄m Hugonē li. ij. de sacramentis sic diffinit. Accidia est rediū et amaritudo animi iordinata: qua iocūditas spūalis extinguitur: et quodam desperatōis p̄ncipio mēs in semetip̄am subuertitur. Sed Bern. dicit q̄ accidia est quodam animi torpor quo h̄s negligit aliq̄ bona ichoare aut fastidit p̄ficere. Scie dum q̄ accidia est peccatum graue Pri mo q̄ multum displicet deo q̄ homo ē piger et tardus ad bonū. sicut p̄ ex multis locis sacre scripture. Et p̄mo ex illo v̄bo Apoc. ij. Utinā frigid⁹ esses aut calidus. s̄ q̄ tepidus es et nō calid⁹ neq̄ frigidus incipiam te euomere ex ore meo Calidus est q̄ feruens est ad bonū frigidus est q̄ simplr̄ desistit a bono Tepidus v̄o q̄ medio modo se habet. Et dicit glo. interli. q̄ maior spes est de frigidis q̄ de tepidis. Cuius rei hec ē cā q̄ tepidi quandā securitatē accipiūt de hoc q̄ aliqd̄ boni agūt. et ideo se nō corrigūt. S̄ frigidit̄ id ē p̄ctōres se esse malos agnoscūt. ideo citius ouertuntur Tepidus de ore dei euomit q̄ in deteriora p̄cipitat. vel quando impenitēs morit̄. et a p̄sortio sanctorū remouebit̄. Q̄ etiā accidia deo multū displicet p̄ iterum ostendi p̄ hoc q̄ d̄ Luce. xv. vbi sic habet. Dico vob̄ q̄ ita gaudiū est a. d. sup̄ vno p. p. agente q̄ sup̄ nonaginta nouē iust̄. q̄ nō in. p. c. zc̄ Ibi d̄ns feruētē p̄ctōrē post conuersionē non agnoscit tanouē p̄ponit. sicut dux i p̄lo plus diligit vnū militem q̄ post fugas reuersus hostem fortiter p̄mit. q̄ eum q̄ nūq̄ fugit. nec vnq̄ fortiter egit Plus amatur ager q̄ post spinas et tribulos fruct⁹ vberes reddit: q̄ q̄ spinas et tribulos nunq̄

habuit et semp̄ steril̄ existit. Item p̄t ad duci q̄d legit Luce. xij. de ficulnea fructum non faciente. vbi d̄r. Succidite illam: vt q̄d terram occupat Et quod d̄r Math. xxv. Veruum inutilem eijate in tenebras exteriores. Ex q̄bus patz̄ q̄ntum displiceat deo accidia. Secūdo accidia multum displicet deo. q̄ accidiosus magz̄ est deo inobediēs q̄ creature irrōnales. cum plus teneatur deo p̄pter plura b̄nficia que accepit a deo p̄c alijs creatur̄. Exemplum de sole. Posuit eī deus p̄ceptum soli vt singul̄ diebus veniat ab oriente in occidentem. et singul̄ noctibus reuertatur in orientem. nō p̄gritatur nec de die nec de nocte nec estate nec hyeme iplere illud p̄ceptum. et quātūcunq̄ laborat in vna die: tamen summo mane orit̄ seq̄nti die. et tamē nō expectat talem remuneratōem laboris sui vel talē penam negligentie sue qualē homo. Ad hoc videtur habuisse respectum Aug⁹. cum dicit Indecens ē xp̄ia nō si radius sol̄ eū in lecto iueniat Possit eū dicere sol si potestatem haberz̄ loquendi. Amplius laborauit heri q̄ tu. et tamē ego surrexi et tu adhuc dormis. Possumus etiā accipere exemplum ad detestatōnem huius peccati ab eis q̄ ex terra nascunt. Videmus eū herbas et arbores: que cum m̄mum habeāt m̄mum in crescendo ad magnam quātitatē peruenire. Et tali exemplo vitur Salomon. puer. vi. scens. Vade ad formicam o piger et p̄sidera vias eius et discite sapientiam. q̄ cum nō habeat ducem nec p̄ceptores nec p̄ncipem: parat i estate cibum vt in hyeme comedat. Potest erubescere piger homo q̄ animal tam p̄uum in futurum sibi prouidet. et ip̄e vsū rōnis habens non vult sibi prouidere. de futuro. Item videmus aquā semp̄ deorsum currere nisi impediatur. et sic d̄ omnibus creatur̄ et aialibus. Vñ Aristot. li. xi. aialium. Nullum ens naturaliter est octosum. vñ in omnibus aialib⁹